

แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง: กรณีศึกษา โรงเรียนเปือยน้อยศึกษา

The Approach of Decreasing of Secondary Student Violence in School by Mediator: A Case Study of Puainoisuksa School

อภิสิทธิ์ แพไธสง (Apisit Paethaisong)*

ชญญา อภิบาลกุล (Chanya Apipalakul, Ph.D.)**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียน และ 2) ศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเปือยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์และดำเนินการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียน

1) สภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียน ที่พบมากที่สุดคือความรุนแรงทางร่างกาย พบว่า ครูและผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำจนทำให้นักเรียนได้รับบาดเจ็บ ส่วนที่เคยในลักษณะเสียใจ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนทำให้ได้รับบาดเจ็บ เช่น กระตุกหัก เลือดออกภายใน ฟกช้ำ แผลไฟไหม้ ได้รับสารพิษ รวมถึงการทะเลาะวิวาท ส่วนที่เคยในลักษณะต้อย เตะ ซึ่งบริเวณที่นักเรียนกระทำผู้อื่นและถูกผู้อื่นกระทำหรือเคยเห็นเพื่อนถูกกระทำจนทำให้ได้รับบาดเจ็บ คือ บริเวณห้องเรียน สนามกีฬา ห้องน้ำ บริเวณลับตาคน โดยนักเรียนแก้ปัญหาเมื่อเห็นเพื่อนถูกกระทำจนได้รับบาดเจ็บโดยเก็บไว้คนเดียวไม่บอกใคร บอกให้ครูให้ทราบ รับฟังปัญหาของเพื่อนที่ถูกทำร้าย และเมื่อมีเหตุการณ์ ชก ตบ ตี เตะ ต่อย ผลัก หรือทะเลาะวิวาทกันของนักเรียนเกิดขึ้น นักเรียนคนอื่นๆ ที่เห็นมีคนเข้าไปห้ามทุกครั้ง ซึ่งนักเรียนคิดว่าสาเหตุเกิดมาจาก ถูกด่าให้เจ็บใจ ถูกทำร้ายร่างกายก่อน ถูกดูถูกเหยียดหยามศักดิ์ศรี ฯลฯ

2) แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียน ควรดำเนินการเป็นเครือข่ายโดยให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไข โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ใช้ความรุนแรง เพราะเด็กบางคนได้รับความรุนแรงมาจากครอบครัวมาโรงเรียนมักใช้ความรุนแรงต่อเพื่อน ขอบขก ต่อยกับเพื่อนและมีอารมณ์โกรธง่าย ส่วนของโรงเรียนต้องดำเนินการตามแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูที่ปรึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาและแก้ไขปัญหาและครูผู้สอนจะต้องคอยดูแลนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างระมัดระวัง และควรจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี และกิจกรรมที่สำคัญคือกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาด้านจิตใจ สังคม และการดำเนินชีวิตประจำวัน สิ่งสำคัญครูควรมีความสามารถในการพูดจาเจรจาไกล่เกลี่ยนักเรียนที่กระทำความผิด และควรส่งเสริมให้นักเรียนที่ทำร้ายร่างกายผู้อื่นให้ได้รับบาดเจ็บแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง นอกจากนี้นักเรียนไม่ควรล้อเลียนเพื่อน พูดจาไม่สุภาพต่อเพื่อน พูดหยาบคาย แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อเพื่อน

คำสำคัญ: แนวทางการลดความรุนแรง การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

Keywords: DECREASING OF VIOLENCE, MEDIATOR

* นักศึกษาลูกศิษย์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเปื่อยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นตอนเตรียมความพร้อม ได้ประสานความร่วมมือกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนดำเนินการร่วมกัน โดยคัดเลือกคณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 12 คน เป็นคณะทำงาน (2) ขั้นตอนฝึกอบรมให้ความรู้ ได้อบรมเพื่อให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่อง ความขัดแย้ง ความรุนแรง การสร้างความสมานฉันท์ และการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 ครั้ง (3) ขั้นตอนศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง นำนักเรียนเข้าร่วมดูการพิจารณาไกล่เกลี่ยคนกลางในสถานการณ์จริง (4) ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษา เป็นการฝึกปฏิบัติเมื่อมีเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงในสถานศึกษา และ (5) ขั้นตอนการสรุปและประเมินผล ผู้ดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางได้สรุปและประเมินผลการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางที่ได้กระทำไปแล้ว สรุปมีความถูกต้องและยุติธรรมต่อทั้งสองฝ่ายหรือไม่อย่างไร โดยได้ให้ความเป็นธรรมหรือไม่และควรมีอะไรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

Abstract

The objective of this research were: 1) to study problem situation in alleviating violence in Secondary School Students, and 2) to study guidelines in alleviating violence of Secondary School Students in Puainoisuksa School, by using mediation technique. The informants were the school administrators, teachers, parents, and students. Data collection was implemented by using the Questionnaire, documentary study, observation, interview, and focus group discussion.

The research findings found that:

1. The problem situation and guidelines for alleviating the students' violence

1) The problem situation in alleviating the students' violence mostly founded including physical violence, found that most of teachers and parents never punished the students until they were injured. The parents used to hit or spanked the students only. Most of students never hurt other students until they were injured such as broken bone, bleeding inside, bruise, burnt wound, obtained toxic substance, as well as quarrelling. They used to box or kick. The area the students used to assault the other or be assaulted by the others, or see their friends being assaulted until they were injured including: classroom area, sports field, toilet, hidden area. They solved problems when they saw their friends being assaulted and injured by keeping secret without telling the others, informing their teachers, listening to problem of their friends who were assaulted. When there were incidences like punching, slapping, hitting, kicking, boxing, pushing, or quarrelling among students, the other students often tried to stop them every time. The students thought that it was caused by being nagged until they were mentally hurt, assaulted, insulted and humiliated, or bullied etc.

2) The guidelines for alleviating the students' violence, the network should be implemented by every sector participating in developing and improving. The parents had to be good example without using violence since some students used to be treated violently from their family. When they came to school, they often use violence with their friends by boxing with their friends, or being easily angry. The school had to implement based on guidelines of student supportive and caring system including the school counselor as key person of development as well as problem solving. In addition, the teachers needed to take care of their students in instructional activity management carefully. Furthermore, the ethics and morality project should be organized so that the students would be aware of what they should or shouldn't behave. The student development activity should be established such as guidance activity, club activity, boy scout or girl scout activity as well as the important activity was the activity for society and public use fullness so that the students would develop their mental, social, and daily life activity. The major thing was the teachers should have competency in mediating the students who were guilty.

They should encourage the students who assaulted the others to be responsible in their behavior. Moreover, the students shouldn't bully or use impolite words with their friends, use rude words, or express inappropriate behavior to their friends.

2. For guidelines in alleviating violence of Secondary School Students in Puainoisuksa School by using mediation, it consisted of 5 steps in implementation as follows: (1) the readiness preparation, collaboration with every related sector in planning for implementation together by selecting 12 student council committees as a working group, (2) the knowledge training, training provision for proving basic knowledge regarding to conflict, violence, unity development, and mediation for the school administrators, teachers, and target group students for 2 times, (3) the field trip study in mediation, leading the students to participate in observing the mediation, (4) the real practice in school, was the practice when the violence occurring in school, and (5) the conclusions and evaluation, the mediator concluded and evaluated the findings in performed mediation whether the conclusions were correct or not, and what should be improved or modified further.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง แกร่งแย่ง เอาเปรียบ เพื่อแสวงหาอำนาจทั้งทางการเมืองและอำนาจเงินมากขึ้น เริ่มออกห่างจากศาสนา มีความหย่อนยานในศีลธรรมและจริยธรรม เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ประกอบกับกระแสอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่ผ่านเข้ามาทางสื่อมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ส่งผลให้วิถีชีวิตในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เกิดปัญหาศีลธรรมเสื่อม และปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติด ครอบครัวยแตกแยก อาชญากรรม การทารุณกรรมต่อเด็ก มีแนวโน้มที่ทวีความรุนแรงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) รัฐบาลจึงมีภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องนำประเทศไทยให้รอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกที่กำลังเกิดขึ้น และพัฒนาไปสู่การเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน แก้ไขวิกฤตทางสังคมที่มีความแตกแยกและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ยุติวิกฤตทางการเมืองและปฏิรูปการเมืองให้มีความมั่นคงตามแนวทางระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ในปัจจุบันพบว่าปัญหาความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงดำรงอยู่ทั่วไป ซึ่งความรู้สึกไม่ยุติธรรมจะนำไปสู่ความขัดแย้งและบางครั้งกลายเป็นความรุนแรงซึ่งเกิดขึ้นในทุกสังคมในทุกชุมชน ทุกกลุ่มต่าง ๆ เช่นเดียวกัน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นก็จะนำไปสู่ความพยายามที่จะลดความไม่ยุติธรรม แต่หากไม่มีช่องทางในการแก้ไขก็จะยิ่งนำไปสู่ความไม่ยุติธรรม

มากยิ่งขึ้น ถ้าเราใช้รูปแบบที่รุนแรงไม่สร้างสรรค์ ดังนั้นควรใช้การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง เป็นการที่คู่กรณีพยายามที่จะแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างกันด้วยความช่วยเหลือของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สามที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยสมัครใจ มาพูดคุยอภิปรายถึงความแตกต่างกันในเรื่องต่าง ๆ (วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ, 2548) เช่นเดียวกับเหตุการณ์ที่นักเรียน นักศึกษามีการก่อเหตุทะเลาะวิวาทและทำร้ายร่างกายกัน บางกรณีมีผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บถึงขั้นทุพพลภาพและถึงแก่ชีวิต นักเรียน นักศึกษาบางรายเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงหรืออยู่ในเหตุการณ์ ก่อให้เกิดการเสียชีวิตและเป็นที่วิตกกังวลของผู้ปกครองและสังคมทั่วไปนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักในปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งมีการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ คือ 1) บริหารจัดการให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ 2) ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ฯลฯ 3) ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามการประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่าวิธีการหนึ่งในการคลี่คลายปัญหาของ

นักเรียน คือ การพัฒนาเยาวชนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้ทำหน้าที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา หรือเพื่อนที่ปรึกษา YC (Youth Counselor) ภายใต้การสอนแนะ (Coach) ของครูแนะแนว ดูแลช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาแก่เพื่อนเยาวชนด้วยกันเป็นเบื้องต้นในปัญหาที่ไม่ซับซ้อน โดยหวังว่านักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาหรือเพื่อนที่ปรึกษา YC (Youth Counselor) ที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะเป็นกำลังสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างยั่งยืน การพัฒนานักเรียนให้ทำหน้าที่เพื่อนที่ปรึกษา จึงควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังจากสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

โรงเรียนเปือยน้อยศึกษา ตั้งอยู่ตำบลสระแก้ว อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น เปิดทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างและค้าขาย มีฐานะค่อนข้างยากจน จากผลการดำเนินงานตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาในปีการศึกษา 2550 – 2552 พบว่า มีนักเรียนร้อยละ 23 ไม่ผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อันมีสาเหตุมาจาก 1) นักเรียนไม่เข้าแถวเคารพธงชาติ 2) นักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนดำเนินการ 3) นักเรียนไม่เข้าเรียน 4) นักเรียนขาดเรียน 5) นักเรียนกระทำความผิดตามระเบียบของโรงเรียน อันได้แก่ การแต่งกายทะเลาะวิวาท จากข้อมูลกลุ่มงานบริหารวิชาการพบว่า นักเรียนร้อยละ 21 ไม่มีสิทธิสอบ นักเรียนที่ไม่มีสิทธิสอบร้อยละ 72.62 เคยก่อเหตุทะเลาะวิวาทในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน และนักเรียนที่เคยก่อเหตุทะเลาะวิวาท ร้อยละ 74.28 ไม่ผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อันเนื่องมาจากคะแนนที่ถูกหักด้วยเหตุทะเลาะวิวาทมีอัตราส่วนที่มาก การทะเลาะวิวาทของนักเรียนเกิดขึ้นได้ทั้งนักเรียนวัยเดียวกัน เพศเดียวกัน ต่างวัยหรือต่างเพศ อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการไม่ชอบหน้ากัน การเสียตักด้วยคำพูด การดูถูกดูแคลน การปะทะกันด้วยคารม การเยาะเย้ย การเรียกร้องต่อเพศตรงข้าม การแย่งแฟน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งนักเรียนมีการรวมกลุ่มกับวัยรุ่นคนอื่น ๆ ก่อเหตุทะเลาะวิวาทขณะมีมหรสพ ซึ่งในบางครั้งลูกหลานมาทะเลาะกันในห้องเรียน ทั้งนี้โรงเรียนมีมาตรการป้องกัน ปรามปราม หลากหลายวิธี ได้แก่ เยี่ยมบ้าน หักคะแนนความประพฤติ ทำทัณฑ์บน พักการเรียน ทำสัญญาพฤติกรรม แม้กระทั่งเขียนด้วยไม้เรียวด้วยความยินยอม เพื่อลดพฤติกรรมเหล่านี้ แต่ปัญหาเหล่านี้ยังคงไม่ลดลง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ซึ่งนำไปสู่การลดความขัดแย้งอันเป็นต้นเหตุของความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในสถานศึกษาไม่ให้ก่อตัวเป็นปัญหาของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเปือยน้อยศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเปือยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. กรณีศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนเปือยน้อยศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ลักษณะของการกระทำ ความรุนแรงตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกถึงความรุนแรง 4 รูปแบบ (องค์การอนามัยโลก, 2545) ได้แก่
 - 1) ความรุนแรงทางร่างกาย
 - 2) ความรุนแรงทางเพศ
 - 3) ความรุนแรงทางจิตใจ
 - 4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง
3. ระยะเวลาในการวิจัย ตุลาคม 2553 – กุมภาพันธ์ 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความรุนแรง หมายถึง การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตราย ในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจหรือสุขภาพของบุคคล หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม ให้บุคคลต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมิชอบ ที่เกิดขึ้นมี 4 ด้าน คือ ความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงทางจิตใจ ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง

1. ความรุนแรงทางร่างกาย หมายถึง การกระทำต่อผู้อื่นทำให้ได้รับบาดเจ็บ โดยกระทำความรุนแรงในรูปแบบการเขียน ตี ตะ หรือวิธีอื่น ซึ่งเกิดจากการตั้งใจทำไม่ใช่อุบัติเหตุ

2. ความรุนแรงทางเพศ หมายถึง การกระทำกิจกรรมทางเพศในลักษณะจำต้อง ลอบคล้ำร่างกาย ให้ดูเปลือยลามก บังคับให้ร่วมเพศ โดยที่ผู้ถูกกระทำไม่สามารถให้ความยินยอมพร้อมใจ หรือไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะเข้าใจการกระทำเหล่านี้

3. ความรุนแรงทางจิตใจ หมายถึง การกระทำที่ทำให้ได้รับความอับอาย รู้สึกกลัว ไร้ค่า ไม่มีความหมาย กลัวโทษ ลงโทษรุนแรงเกินกว่าวัย ควบคุมบังคับให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือยอมรับการกระทำโดยมิชอบ

4. ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง หมายถึง การไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และสุขอนามัย มีผลทำให้ได้รับอันตรายหรือเสี่ยงอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ รวมถึงการเจริญเติบโตและพัฒนาการ

แนวทางการลดความรุนแรง หมายถึง การดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ดำเนินการโดยการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความสามารถในการลดความรุนแรงโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง หมายถึง การเข้าไปมีบทบาทในการเจรจาความขัดแย้งของบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นที่ยอมรับช่วยให้คู่กรณีทางออกเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงในประเด็นความขัดแย้งร่วมกันโดยสมัครใจ มีการดำเนินการ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ขั้นเตรียมความพร้อม (2) ขั้นฝึกอบรมให้ความรู้ (3) ขั้นศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง (4) ขั้นการฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษา และ (5) ขั้นการสรุปและประเมินผล

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารโรงเรียนเปือยน้อยศึกษา ปีการศึกษา 2553 ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่ศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนเปือยน้อยศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในกำกับดูแลความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตของนักเรียน ให้เป็นปกติสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบกรณีศึกษา (Case Study) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนเปือยน้อยศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์กลุ่มและแบบบันทึกภาคสนาม

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยสภาพปัญหา แนวทางการลดความรุนแรงและแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนเปือยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ตามลักษณะของการกระทำความรุนแรงตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกถึงความรุนแรง 4 รูปแบบ (องค์การอนามัยโลก, 2545) ได้แก่ 1) ความรุนแรงทางร่างกาย 2) ความรุนแรงทางเพศ 3) ความรุนแรงทางจิตใจ และ 4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง ตามลำดับดังนี้

1. สภาพปัญหาและแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเปือยน้อยศึกษา

1) สภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียน ด้านความรุนแรงทางร่างกาย พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำจนทำให้นักเรียนได้รับบาดเจ็บ ส่วนที่เคยในลักษณะเขียนตีโดยบริเวณที่เคยกระทำนักเรียนจนทำให้ได้รับบาดเจ็บมากที่สุด คือ ห้องเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำจนทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนทำให้ได้รับบาดเจ็บ เช่น กระตุกหัก เลือดออกภายใน ฟกช้ำ แผลไฟไหม้ ได้รับสารพิษ รวมถึงการทะเลาะวิวาทส่วนที่เคยในลักษณะตบ ตะ ซึ่งบริเวณที่นักเรียนกระทำผู้อื่นและถูกผู้อื่นกระทำหรือเคยเห็นเพื่อนถูกกระทำจนทำให้ได้รับบาดเจ็บ คือ บริเวณห้องเรียน สนามกีฬา ห้องน้ำ บริเวณลับตาคน ซึ่งนักเรียนคิดว่าสาเหตุเกิดมาจาก ถูกทำให้เจ็บใจ ถูกทำร้ายร่างกายก่อน ถูกดูถูกเหยียดหยามศักดิ์ศรี ถูกกลั่นแกล้ง ฯลฯ ด้านความรุนแรงทางเพศ พบว่า ครูทั้งหมดไม่เคยกระทำในลักษณะของการสวนลามทางเพศหรือละเมิด

สิทธิทางเพศนักเรียน แต่เคยเห็นหรือได้รับรายงานว่านักเรียนเคยกระทำคนอื่นในลักษณะของการ ลวนลามทางเพศหรือละเมิดสิทธิทางเพศ ซึ่งบุคคลที่มีพฤติกรรมลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศต่อนักเรียน ได้แก่ เพศเดียวกันกับนักเรียนและเพศชาย ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศและเพื่อนในห้อง ด้านความรุนแรงทางจิตใจ พบว่า ครูและผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายจิตใจของนักเรียน ควบคุมบังคับอย่างไม่มีเหตุผล ทำให้ได้รับความอับอาย รู้สึกด้อยค่าและลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายจิตใจเพื่อนหรือบุคคลอื่น ส่วนที่เคยในลักษณะทำร้ายจิตใจทำให้ได้รับความอับอาย โดยมีสาเหตุที่นักเรียนถูกทำร้ายจิตใจ เนื่องมาจากถูกรังแก อายุน้อยกว่า ใช้คำหยาบในการสนทนา และเกิดเหตุการณ์เข้าใจผิด และนักเรียนแก้ปัญหาโดยการเล่าให้เพื่อนฟัง เก็บไว้คนเดียวไม่บอกใคร ปกปิดครูและด้านความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยถูกปล่อยให้หนาวโดยไม่มีเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสม เวลาเจ็บป่วยนักเรียนเคยได้รับการดูแลจากครอบครัว สาเหตุที่นักเรียนถูกละเลยทอดทิ้งโดยถูกปล่อยให้อดอาหาร ใส่เครื่องนุ่งห่ม เก่า ๆ หรือขาด ๆ หรือไม่มีเสื้อผ้าหรือผ้าห่มและถูกปล่อยให้อยู่บ้านคนเดียวโดยไม่มีผู้ปกครองดูแลเพราะครอบครัวมีฐานะยากจน ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องนำเงินไปใช้จ่ายอย่างอื่น ซึ่งนักเรียนแก้ปัญหาโดยบอกพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เก็บไว้คนเดียวไม่บอกใคร ฯลฯ

2) แนวทางการลดความรุนแรงทางร่างกาย คือ ควรดำเนินการเป็นเครือข่ายโดยให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไข โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ใช่ความรุนแรง เพราะเด็กบางคนได้รับความรุนแรงมาจากครอบครัวมาโรงเรียนมักใช้ความรุนแรงต่อเพื่อน ขอบเขตต่อยกับเพื่อนและมีอารมณ์โกรธง่าย ส่วนของโรงเรียนต้องดำเนินการตามแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูที่ปรึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาและแก้ไขปัญหา และครูผู้สอนจะต้องคอยดูแลนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างระมัดระวัง และควรจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการลดความรุนแรงทางเพศ คือ ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและชุมชน ต้องร่วมมือกันในการให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้นักเรียนรู้จักรักในศักดิ์ศรีของตนเอง รู้จักการวางตัวให้เหมาะสม

กับกาลเทศะ ไม่ปล่อยเนื้อปล่อยตัวตามสังคมบริโภคเกินไป และจะต้องพยายามสกัดกั้นสื่อลามกต่าง ๆ โดยควรแนะนำให้นักเรียนรู้จักการป้องกันตัวเองให้ห่างไกลจากสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ทั้งหลาย และจัดทำหลักสูตรโดยสอดแทรกความรู้เรื่องเพศศึกษาและคุณธรรมควบคู่กันไป การลดความรุนแรงทางจิตใจ คือ ควรมีการดูแลนักเรียนด้านจิตใจควรเริ่มต้นที่ครอบครัว โดยพ่อแม่ผู้ปกครองถือว่ามีความสำคัญในการดูแลนักเรียน ให้ความรัก ความเข้าใจ และให้ความอบอุ่นแก่นักเรียน ไม่ควรปล่อยปะละเลยนักเรียนเมื่อเห็นนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมสมควรให้คำแนะนำ อธิบาย รวมถึงปลอบโยนนักเรียนถามถึงสาเหตุให้การประพฤติตนไม่เหมาะสมและผู้ปกครองควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ส่วนการลดความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง ควรให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างถูกต้องตามวัยจนกว่าเขาจะมีพฤติกรรมที่ดีและมีบุคลิกลักษณะที่ดีเป็นของตนเอง เพื่อให้เขาเป็นเด็กดี เป็นคนดีที่สังคมต้องการอีกครั้งอย่างจริงจัง และควรให้ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่กับนักเรียนเป็นพิเศษ โดยเฉพาะนักเรียนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดาและครูควรจะเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนในกรณีที่นักเรียนมีปัญหากับผู้ปกครอง

2. แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเป็ยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นเตรียมความพร้อม ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน หัวหน้างานกิจการนักเรียน หัวหน้างานแนะแนว ครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการสถานักเรียน ในการวางแผนดำเนินการร่วมกัน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกฝ่าย จากนั้นดำเนินการพิจารณาคัดเลือกตัวแทนนักเรียน โดยคัดเลือกคณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 12 คน เป็นผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อย มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะของการเป็นผู้นำและที่สำคัญเป็นผู้ที่มีจิตบริการ ซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนเหมาะสมกับการเป็นกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการครั้งนี้และพร้อมที่จะทุ่มเทแรงกายแรงใจให้กับการดำเนินงาน

2) ขั้นฝึกอบรมให้ความรู้ ผู้วิจัยได้อบรมเพื่อให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่อง ความขัดแย้ง ความรุนแรง การสร้างความสมานฉันท์ และการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 โครงการมิตรแท้จิตรอาสาสู่อารมณ์รักและเข้าใจในโรงเรียน ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิเด็ก การลดความรุนแรงและกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง และครั้งที่ 2 โครงการค่ายแกนนำคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน เป็นการอบรมให้ความรู้และให้นักเรียนได้ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ ที่ควรได้รับ สร้างภาวะความเป็นผู้นำให้แกนนำ และสร้างกลุ่มเครือข่ายแกนนำในการเป็นผู้นำกิจกรรมด้านการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน

3) ขั้นศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง นำนักเรียนเข้าร่วมดูการพิจารณาไกล่เกลี่ยคนกลางในสถานการณ์จริง ทำให้นักเรียนตระหนักว่าผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยควรเป็นผู้หญิงเพราะผู้หญิงจะพูดจาไพเราะ นุ่มนวล น่าฟังมากกว่าผู้ชาย และในการเจรจาไกล่เกลี่ยมีทั้งสำเร็จและไม่สำเร็จก็ได้ ซึ่งถ้าหากไม่สำเร็จผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยก็ไม่ต้องเป็นกังวลใจไป

4) ขั้นการฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษา การพิจารณาการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ในช่วงแรกครูควรคอยดูแลสังเกตการณ์จนจบกระบวนการอย่างใกล้ชิดและเอาใจใส่เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง ทำให้สรุปเทคนิควิธีในการลดความรุนแรงโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ได้ดังนี้ 1) เมื่อมีเรื่องราวการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนเกิดขึ้นคู่กรณีจะถูกนำมาบันทึกในสมุดบันทึกว่าวันนี้ได้มีเรื่องทะเลาะวิวาทกันให้ผู้ใช้ความรุนแรงลงลายมือชื่อยอมรับทราบทั้งสองฝ่ายในสิ่งที่ได้กระทำ 2) เจรจากันทีหลังเกิดเหตุทะเลาะวิวาท หากไม่สามารถเจรจากันที่ได้ ให้นัดคู่กรณีมาเจรจาไกล่เกลี่ยกันในวันอีก 1-2 วันทำการ 3) ในการเจรจาไกล่เกลี่ย ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางจะต้องให้คู่กรณีเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยให้คนที่ใจเย็นกว่าเล่าก่อน จากนั้นให้อีกฝ่ายแย้งในจุดที่ไม่จริง ทำสลับกันไป จนได้เหตุการณ์ที่ทั้งสองยอมรับ แล้วจึงพิจารณาหาข้อต่อรอง หรือข้อยุติ 4) ถ้าไม่สามารถหาเหตุการณ์ที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับได้ จะต้องนัดเจรจาไกล่เกลี่ยในคราวหลัง และทีมเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางทำหน้าที่สืบเสาะหาความจริงพร้อมพยานหลักฐานให้ได้ และประชุมพิจารณาร่วมกันให้แล้วเสร็จก่อนถึงเวลานัดหมาย 5) ดำเนินการตามขั้นตอนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง 6) เมื่อพิจารณาไกล่เกลี่ยเรียบร้อยแล้วให้คู่กรณีที่เป็นผู้กระทำผิด พิจารณาโทษตัวเองที่ได้ทำเรื่องผิดพลาดว่าจะทำอะไรเพื่อเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับโรงเรียน

โดยผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องดูความเหมาะสมกับความผิดและความสามารถในการทำงาน 7) ทีมเจรจาไกล่เกลี่ยทำหน้าที่ควบคุมความประพฤติจนกว่าจะทำงานเสร็จ พร้อมทั้งทำสัญญาพฤติกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร จึงถือว่าสิ้นสุดการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

5) ขั้นการสรุปและประเมินผล ปัญหาความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนเปื่อยน้อยศึกษา ในอดีตมีปัญหาในเรื่องความขัดแย้ง การใช้ความรุนแรง เช่น การทะเลาะวิวาท การชกต่อย โดยเฉพาะการทะเลาะวิวาท ซึ่งมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจาก การไม่ชอบหน้ากัน การเสียตักด้วยคำพูด การดูถูกดูแคลน การปะทะกันด้วยความ การเยาะเย้ย การเรียกร้องต่อเพศตรงข้าม การแย่งแฟน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งนักเรียนมีการรวมกลุ่มกับวัยรุ่นคนอื่น ๆ ก่อเหตุทะเลาะวิวาทขณะมีมหรสพ ซึ่งในบางครั้งลูกหลานมาทะเลาะกันในห้องเรียน ซึ่งมีสถิติเกิดขึ้นบ่อยครั้ง แต่ในปัจจุบันปัญหาดังกล่าวเริ่มลดลง เนื่องจากสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญ และได้หามาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยใช้รูปแบบการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางมาใช้ในการแก้ปัญหาและลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา นักเรียนคู่กรณีที่เคยทะเลาะวิวาทกัน เมื่อผ่านกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางแล้ว ทั้งสองก็ให้อภัยซึ่งกันและกันหันมาเป็นคนดี ช่วยเหลือกัน และให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่หวนกลับมาทะเลาะกันอีก นอกจากนี้ในส่วนของการเรียน ผู้ดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางได้สรุปและประเมินผล การดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางที่ได้กระทำไปแล้วสรุปมีความถูกต้องและยุติธรรมต่อทั้งสองฝ่ายหรือไม่อย่างไร โดยได้ให้เป็นธรรมหรือไม่และควรมีอะไรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายตามลักษณะของการกระทำความรุนแรงตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกถึงความรุนแรง 4 รูปแบบ

1. ความรุนแรงทางร่างกาย จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนทำให้ได้รับบาดเจ็บ เช่น กระตุกหัก เลือดออกภายใน ฟกช้ำ แผลไฟไหม้ ได้รับสารพิษ รวมถึงการทะเลาะวิวาท ส่วนที่เคยในลักษณะต้อย เตะ ซึ่งบริเวณที่นักเรียนกระทำผู้อื่นและถูกผู้อื่นกระทำหรือเคยเห็นเพื่อนถูกกระทำจนทำให้ได้รับบาดเจ็บ คือ บริเวณห้องเรียน สนามกีฬา ห้องน้ำ บริเวณลับตา ซึ่งนักเรียนคิดว่า

สาเหตุเกิดมาจาก ถูกทำให้เจ็บใจ ถูกทำร้ายร่างกายก่อน ถูกดูถูกเหยียดหยามศักดิ์ศรี ถูกกลั่นแกล้ง ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรศักดิ์ ชำนาญเวช (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี : กรณีศึกษา การทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นในชุมชนชนบท พบว่า สาเหตุของความขัดแย้งและการทะเลาะวิวาทวัยรุ่นมีพฤติกรรมดังกล่าวนอกจากพฤติกรรมส่วนบุคคล ส่วนด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยรวมมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น มีสิ่งยั่วยุทางกามารมณ์ แหล่งอบายมุข และแหล่งมั่วสุมในชุมชน สาเหตุหลัก คือ พ่อแม่ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน เป็นเหตุให้ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ต้องการการยอมรับจากเพื่อนและสังคมเป็นเหตุให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา เช่น การดื่มสุรา สูบบุหรี่ เพื่อต้องการให้พ่อแม่ เพื่อน และคนทั่วไปยอมรับ และมองว่าตนเองโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว การขับรถจักรยานยนต์เสียงดัง และขับด้วยความเร็วสูงเพื่อดึงดูดความสนใจจากคนอื่น และแสดงให้เห็นว่า ตนเองมีความสามารถ ขณะที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมทะเลาะวิวาท มีสาเหตุมาจากการเลียนแบบสื่อและรุ่นพี่ การคบเพื่อนเกร ประกอบกับสังคมและสภาพแวดล้อมใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา การดื่มสุราของมีนเมาประเภทต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งเสพติดให้โทษ

2. ความรุนแรงทางเพศ จากผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำในลักษณะของการลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศนักเรียน แต่เคยเห็นหรือได้รับรายงานว่า นักเรียนเคยกระทำคนอื่นในลักษณะของการ ลวนลามทางเพศหรือละเมิดสิทธิทางเพศ ผู้ปกครองไม่เคยกระทำในลักษณะของการลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศนักเรียน นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำบุคคลอื่นหรือถูกบุคคลอื่นกระทำในลักษณะของการลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยดูสื่อลามก ส่วนที่เคยดูกับเพื่อนเพศเดียวกัน ซึ่งบุคคลที่มีพฤติกรรมลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศต่อนักเรียน ได้แก่ เพศเดียวกันกับนักเรียนและเพศชาย ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ และเพื่อนในห้อง ในสถานที่ ห้องเรียน ห้องน้ำ ที่ลับตาคน และที่บ้าน ในช่วงเวลาเรียน พักเที่ยง หลังเลิกเรียน โดยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากร่างกายอ่อนแอกว่า และนักเรียนแก้ปัญหาโดยบอกเพื่อน และเก็บไว้คนเดียว ไม่บอกใคร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีเวียง ไพโรจน์กุล และ นภา หลิมรัตน์ (2544) พบว่า ร้อยละ 75 ของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการถูกล่วงละเมิดเป็นเด็กหญิงและมักถูกล่วงละเมิดโดยบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่เด็กรู้จัก

อุปนิสัยการในเด็กชายพบน้อยกว่า เชื่อว่าเกิดจากการที่เด็กไม่ยอมเปิดเผยจากความกลัวที่จะให้ผู้อื่นล่วงรู้ว่ามีเพศสัมพันธ์กับชาย ซึ่งทำให้เข้าใจว่ามีแนวโน้มของการเป็นรักร่วมเพศ หรือกรณีที่ถูกล่วงละเมิดโดยผู้หญิงทำให้มีความรู้สึกว่าย่อแอสัยความเป็นชาย รวมทั้งการตรวจร่างกายเพื่อหาหลักฐานที่อาจพบความผิดปกติจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศในเด็กชายพบได้น้อยกว่าในเด็กหญิง และมีปัจจัยที่เสี่ยงในเด็กที่มีโอกาสตกเป็นเหยื่อของการถูกทารุณกรรมทางเพศ ได้แก่ เด็กเล็กที่ยังไม่สามารถพูดจาหรือสื่อสารได้ เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าหรือบกพร่อง เด็กที่มีโรคเรื้อรังหรือมีความพิการทางร่างกาย และเด็กที่อยู่กับบิดาโดยไม่มีการดาหรือผู้ปกครองอื่นคอยคุ้มกัน

3. ความรุนแรงทางจิตใจ จากผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายจิตใจของนักเรียน ควบคุมบังคับอย่างไม่มีเหตุผล ทำให้ได้รับความอับอาย รู้สึกด้อยค่า และลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายจิตใจเพื่อนหรือบุคคลอื่น แนวทางการลดความรุนแรงทางจิตใจ คือ ควรมีการดูแลนักเรียนด้านจิตใจควรเริ่มต้นที่ครอบครัวโดยพ่อแม่ผู้ปกครองถือว่ามีความสำคัญในการดูแลนักเรียน ให้ความรัก ความเข้าใจ และให้ความอบอุ่นแก่นักเรียน ไม่ควรปล่อยปละละเลยนักเรียนเมื่อเห็นนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมควรให้คำแนะนำ อธิบาย รวมถึงปลอบโยนนักเรียนถามถึงสาเหตุให้การประพฤติดนไม่เหมาะสมและผู้ปกครองควรประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก และครูควรที่จะเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่มีความรุนแรง ให้คำแนะนำทันทีเมื่อเห็นนักเรียนทำพฤติกรรมทำร้ายจิตใจ มีพฤติกรรมควบคุมบังคับอย่างไม่มีเหตุผล จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับจิตใจของนักเรียนให้รู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และควรฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามพุทธศาสนาให้อยู่ใกล้ชิดวัดรู้จักที่จะน้อมนำคำสอนทางพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ อุมพร ตรังคสมบัติ (2549) ซึ่งกล่าวถึงกลยุทธ์ระดับโรงเรียนในการดูแลสุขภาพจิตในโรงเรียน คือ มีการบริการทางสุขภาพจิตควรจัดเป็นส่วนหนึ่งของการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถเข้าถึงบริการมากขึ้น และการมีบริการดังกล่าวจะช่วยให้ตรวจค้นหาปัญหาได้รวดเร็วและให้การรักษาได้ทันทั่วทั้งที่ ซึ่งจะทำให้เด็กมีภาวะสุขภาพจิตที่ดีพอ บริการด้านสุขภาพจิตในโรงเรียนควรเป็นการทำงานแบบสหวิชาชีพ มีส่วนร่วมของหลาย ๆ ฝ่าย รวมถึงผู้ปกครองด้วย

4. ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง จากผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยพบหรือได้รับรายงานว่านักเรียนถูกปล่อยให้อดอาหาร โดยไม่ได้รับการดูแลจากครอบครัว ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยปล่อยให้เด็กเรียนอดอาหาร ส่วนที่เคยในเวลาเช้า มีสาเหตุมาจากไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกันและต้องรีบไปทำงาน นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยถูกปล่อยให้อดอาหาร สาเหตุที่นักเรียนถูกละเลยทอดทิ้งโดยถูกปล่อยให้อดอาหาร ใส่เครื่องนุ่งห่มเก่า ๆ หรือขาด ๆ หรือไม่มีเสื้อผ้าหรือผ้าห่มและถูกปล่อยให้อยู่บ้านคนเดียวโดยไม่มีการดูแลเพราะครอบครัวมีฐานะยากจน ไม่ได้อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องนำเงินไปใช้จ่ายอย่างอื่น แนวทางการลดความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง ควรให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างถูกต้องตามวัยจนกว่าเขาจะมีพฤติกรรมที่ดีและมีบุคลิกลักษณะที่ดีเป็นของตัวเอง เพื่อให้เขาเป็นเด็กดี เป็นคนดีที่สังคมต้องการอีกครั้งอย่างจริงจัง และควรให้ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ในนักเรียนเป็นพิเศษ รวมทั้งควรควรให้คำปรึกษานักเรียนได้ในทุก ๆ เรื่อง ในกรณีที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากข้อค้นพบทางการวิจัย พบว่า บริเวณที่นักเรียนถูกกระทำจนทำให้ได้รับบาดเจ็บมากที่สุดคือห้องเรียน ดังนั้น ครูควรควบคุมดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดในระหว่างอยู่ในห้องเรียน

2) จากข้อค้นพบทางการวิจัย พบว่า นักเรียนถูกใช้ความรุนแรงทางด้านร่างกายมากที่สุด ดังนั้น ควรดำเนินการเป็นเครือข่ายโดยให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไข โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ใช้ความรุนแรงกับนักเรียน

3) จากข้อค้นพบทางการวิจัย พบว่า สาเหตุที่นักเรียนถูกทำร้ายจิตใจ เนื่องมาจากถูกรังแก ใช้คำหยาบในการสนทนา และเกิดเหตุการณ์เข้าใจผิด เวลาช่วงหลังเลิกเรียนและตอนเช้าก่อนเข้าเรียน ดังนั้น ครูควรดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดแม้ว่าจะไม่อยู่ในเวลาเรียน และครูควรที่จะเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่มีความรุนแรง ให้คำแนะนำทันทีเมื่อเห็นนักเรียนทำพฤติกรรมทำร้ายจิตใจ

4) จากข้อค้นพบทางการวิจัย พบว่า นักเรียนถูกละเลยทอดทิ้ง ดังนั้น ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรช่วยเหลือ

เรื่อง อาหารกลางวัน อุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียนและทุนการศึกษาสำหรับเด็กเรียนดี

5) แนวทางในการลดความรุนแรง คือ ครูที่ปรึกษาและครูผู้สอน มีความรู้และตระหนักในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียน สามารถนำวิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางไปใช้ไกล่เกลี่ยเมื่อมีสถานการณ์พิพาทเกิดขึ้นในชั้นเรียนได้

6) แนวทางในการลดความรุนแรงทางด้านร่างกาย ครูที่ปรึกษาหรือครูฝ่ายปกครองควรมีการกำกับติดตามนักเรียนที่มีประวัติในการกระทำความรุนแรงทางด้านร่างกายและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอยู่อย่างสม่ำเสมอเพื่อไม่ให้นักเรียนทำร้ายร่างกายผู้อื่นอีก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาของโรงเรียนเป็ยน้อยศึกษาเพียงโรงเรียนเดียว ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกัน

2) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ดังนั้นควรมีการวิจัย ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ และความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาแนวทางการลดความรุนแรงโดยใช้การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

3) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามตามความรู้ของผู้ให้ข้อมูล ดังนั้น ควรมุ่งงานวิจัยนี้ไปพัฒนาต่อโดยทำเป็นวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อหาแนวทางในการลดความรุนแรงในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) ควรทำการวิจัยแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา เฉพาะด้านเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาแบบเจาะจงได้ตรงประเด็น เช่น ความรุนแรงทางด้านร่างกาย ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงทางจิตใจ ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง ความรุนแรงทางด้านอารมณ์ ความรุนแรงทางด้านสังคม และความรุนแรงทางด้านสติปัญญา เป็นต้น

5) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาของโรงเรียนเป็ยน้อยศึกษา ทำให้เห็นสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนเฉพาะจุด ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาในภาพที่กว้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรศักดิ์ ขำนาญเวช. (2550). **แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี: กรณีศึกษาการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นในชุมชนชนบท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาลังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ. (2548). **คู่มือการเจรจาไกล่เกลี่ยในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คลังวิชา.
- ศรีเวียง ไพโรจน์กุล และ นภา หลิมรัตน์. (บรรณาธิการ). (2544). **คู่มือทีมสหวิชาชีพ “การทารุณกรรมและทอดทิ้งเด็ก”**.
ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559)**.
กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- องค์การอนามัยโลก. (2545). **กรอบแนวคิดและนิยามการกระทำความรุนแรง**. ค้นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2553, จาก
<http://www.nurse.cmu.ac.th>.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2549). **ความรุนแรงในวัยรุ่นไทย : รายงานการทบทวนองค์ความรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย**.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.